

REZOLŪCIJA S1
Eiropas pastāvīgo parauglaukumu tīkls meža ekosistēmu monitoringam

Parakstītājvalstis un starptautiskā institūcija,

uzskatot, ka Eiropas meži ir ekoloģisks, kultūras un ekonomisks mantojums, kas ir būtisks mūsu civilizācijai;

uzskatot, ka mežu veselības problēmu pētījumos iepriekšējos desmit gados ir

- pierādīts, ka dažādu faktoru dēļ, īpaši gaisa piesārņojuma un konkrētu meteoroloģisko notikumu dēļ, dažas meža ekosistēmas ir bīstamā stāvoklī,
- konstatēts, ka par šīm ekosistēmām ir vajadzīgi droši dati un to ir ļoti maz, īpaši par laiku līdz paziņotajiem notikumiem,
- īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas vadībā (Ženēvas 1979. gada Konvencija par tāldarbības pārrobežu gaisa piesārņojumu) sākts nozīmīgs un ražīgs darbs, kas ļāvis galīgi izstrādāt kopīgi noteiktās metodes piesārņojuma un mežu stāvokļa novērtēšanai;

uzskatot, ka papildus nepārtrauktajai gaisa piesārņojuma ietekmei ir iespējami arī citi apdraudējumi, tādi kā klimata pārmaiņas, ko izraisa siltumnīcas efekts, vai citi faktori, kurus pašlaik vēl nevar paredzēt;

uzskatot, ka ir svarīgi izdarīt pareizos secinājumus no pieredzes un zināšanām, kas iegūtas tādu meža apsaimniekošanas metožu jomā, kas veicina meža ekosistēmu dzīvotspēju;

uzskatot, ka pēc iespējas ātri jāatklāj jebkuras nozīmīgas pārmaiņas meža ekosistēmu funkcionēšanā un jāspēj ātri noteikt šo pārmaiņu pazīmes un analizēt to cēloņus;

uzskatot, ka ir jānosaka, vai līdz šim novērotās pārmaiņas var interpretēt kā svārstības, kuras daudz neatkāpjas no stabiliem caurmēra rādītājiem, kas novēroti nesēnā pagātnē;

uzskatot, ka jāzina piesārņojuma kritiskie līmeņi un kritiskās slodzes, kas var destabilizēt dažādas meža ekosistēmas;

uzskatot, ka lielajam darbam, kas jau veltīts bieži vien trauslo meža ekosistēmu evolūcijas labākai izpratnei, būtu jāsekmē monitoringā konstatēto nopietno problēmu risināšana,

centīsies savās valstīs ieviest ieteikumus par novērtēšanu un monitoringu, kas izteikti Starptautiskajā sadarbības programmā par gaisa piesārņojuma ietekmes uz mežu novērtēšanu un monitoringu.

PRINCIPI

1. Jāveltī vairāk pūļu meža ekosistēmas stāvokļa monitoringam saskaņā ar dažādām reģionālajām, nacionālajām un starptautiskajām programmām. Daudzas no šīm programmām sākotnēji tika izveidotas, lai vāktu informāciju, kas vajadzīga ekoloģiski atbildīgai kokmateriālu ieguves vadībai. Astoņdesmito gadu sākumā bažas par bojājumiem, ko mežiem nodara gaisa piesārņojums, mudināja veikt nozīmīgas starptautiskas darbības, īpaši saistībā ar dažādajām pētnieciskajām grupām, kuras izveidojās saskaņā ar Konvenciju par tāldarbības pārrobežu gaisa piesārņojumu. Deviņdesmito gadu sākumā vispārēja izpratne par to, ka daudzas Eiropas mežu ekosistēmas ir trauslas, pamato jau iesākto iniciatīvu turpināšanu un pastiprināšanu.

2. Pašlaik veiktā pastiprinātā meža ekosistēmu monitoringa mērķis ir ekoloģiski atbildīgā veidā uzlabot kokmateriālu ieguves vadību un arī izvēlēties līdzekļus, kas vajadzīgi efektīvai vides aizsardzības politikai. Šiem mērķiem nepieciešams

2.1. pastāvīgs mehānisms tādu objektīvu un, ja iespējams, salīdzināmu datu vākšanai, kas ļauj labāk noteikt un analizēt pašreizējās un nākotnes problēmas, ņemot vērā to mainīgumu gan ģeogrāfiski, gan laikā,

2.2. to faktoru kvantitatīvās attīstības novērtējums, kas ietekmē meža ekosistēmu funkcionēšanu un kokmateriālu ieguvi, kā arī novērtējums par šo ekosistēmu reakciju uz gaisa piesārņojumu, slodzi, klimata svārstībām, vētrām, ugunsgrēkiem, cilvēka iejaukšanos utt.,

2.3. pastāvīgi pasākumi, kas ļauj labāk noteikt cēloņu un sekū sakarības, piemēram, attiecībā uz konkrētu ekosistēmu raksturojot vietējo piesārņojuma līmeni un to piesārņojošo vielu kritisko robežu, kas destabilizē ekosistēmu.

3. Meža ekosistēmu monitoringam vienlaicīgi jāpamatojas uz šādiem divu līmeņu pastāvīgajiem parauglaukumiem:

- parauglaukumiem, kuros veic vienkāršu sistemātisku monitoringu,
- parauglaukumiem, kuros veic intensīvu monitoringu.

3.1. Sistemātiskā monitoringa parauglaukumi ir izvietoti sistemātiskās inventarizācijas koordinātu tīklu krustpunktos ar tādu blīvumu, kas ir vismaz vienāds ar blīvumu, kas ieteikts Starptautiskās sadarbības programmā par gaisa piesārņojuma ietekmes uz mežu novērtēšanu un monitoringu. Šāda veida sistemātiskais tīkls ļauj veikt reģionālu novērtēšanu un statistisku izpēti, tādējādi nodrošinot datus, kas vajadzīgi mežsaimniecības un vides politikai. Tas arī ļauj pievērsties intensīvā monitoringa parauglaukumiem, veicot novērojumus un mērījumus.

3.2. Intensīvā monitoringa parauglaukumus izveido, lai iegūtu sīkus datus par vairāku meža ekosistēmu attīstību Eiropā. Šāda pieeja ļauj noteikt korelācijas starp vides faktoru novirzi un ekosistēmu reakcijām vai, piemēram, to piesārņojošo vielu kritisko līmeni, kas var destabilizēt viena veida ekosistēmu. Šādi iegūtie dati ļauj labāk interpretēt atzinumus, kas iegūti sistemātiskajā tīklā.

4. Vajadzība labāk izprast mērījumu un pētīto problēmu atšķirības gan ģeogrāfiski, gan laika ziņā, lai precīzāk noteiktu atbildīgu meža un vides politiku, pamato lielākas uzmanības veltīšanu meža ekosistēmu monitoringa metožu saskaņošanai un iegūto datu analīzei. Jāpanāk Eiropas mēroga datu salīdzināmība.

5. Tā kā jāņem vērā meža veselības, augšanas apstākļu un klimatisko notikumu attīstības un mainīguma vēsturiskā dimensija, ir pamatoti ieguldīt vairāk saskaņota darba, lai aprakstītu šādas svārstības pagātnē.

6. Prioritāte jāpiešķir saskaņotai to datu ilgtermiņa izsekošanai, kas jau ir savākti esošajās sistēmās, kā arī šo datu papildināšanai ar jauniem mērījumiem, veicinot to, lai valstu un starptautiskās iestādes pēc iespējas ātri sāktu domāt par šiem jautājumiem un pieņemt lēmumus.

7. HAMBURGAS un PRĀGAS koordinācijas centriem, kas izveidoti saskaņā ar tehniskajām programmām, kuras saistītas ar Konvenciju par tāldarbības pārrobežu gaisa piesārņojumu, jāveic intensīvāka šo tīklu starptautiskā koordinācija un datu sintēze un interpretācija lielos ekoloģiskajos reģionos vai lielās meža ekosistēmās Eiropā, izmantojot finansējumu, ko nodrošina visas dalībvalstis. Šajā nolūkā centriem pārraida minimālās datu paketes, kurās iekļautie dati ir savākti standartizētā veidā, kas tiks noteikts vēlāk.

KOPPROJEKTS

1. Vienkāršā sistemātiskā monitoringa tīklā ņem vērā dažu vienkāršu parametru novērtējumu vai mērījumus attiecībā uz ekoloģiskajiem augšanas apstākļiem un koku vitalitāti. Pašlaik veiktās inventarizācijas būs pakāpeniski jāpabeidz saskaņā ar šīm prasībām, ievērojot ieteikumus, kas sniegti Starptautiskās sadarbības programmā par gaisa piesārņojuma ietekmes uz mežu novērtēšanu un monitoringu.

2. Intensīvā monitoringa parauglaukumus izveido lielāka skaita sīkāk izstrādātu novērtējumu un mērījumu veikšanai, lai aprakstītu mežaudzi un tās vēsturi, kokus un to lapotni, veģētāciju, augsni, klimatu un dažos gadījumos lietusesūdens, savāktā lietusesūdens un notekūdens ķīmisko sastāvu. Cik iespējams, daži no šiem parauglaukumiem jāizveido atmosfēras piesārņojuma mērīšanas staciju teritorijās vai to tiešā tuvumā.

3. Īpašajai grupai, kas ir nodarbināta Starptautiskās sadarbības programmā par gaisa piesārņojuma ietekmes uz mežu novērtēšanu un monitoringu, jāizveido to obligāto parametru saraksts, kas attiecas uz vienkāršā sistemātiskā monitoringa un intensīvā monitoringa parauglaukumiem, kā arī jānorāda ieteicamās analīzes metodes.

NACIONĀLĀS UN STARPTAUTISKĀS KOORDINĀCIJAS ORGANIZĀCIJAS

1. Visas valstis, kas piedalās Starptautiskās sadarbības programmā par gaisa piesārņojuma ietekmes uz mežu novērtēšanu un monitoringu, tiek aicinātas piedalīties šajā projektā un vākt datus, kuri tiks pārsūtīti HAMBURGAS un PRĀGAS koordinācijas centriem.

2. Visas Eiropas valstis, kas raizējas par meža ekosistēmu destabilizācijas draudiem, jūt, ka jāpastiprina starptautiskā rīcība, lai šo ekosistēmu pastāvīgais monitorings būtu vēl efektīvāks un lai saskaņotākā veidā uzlabotu tās pieredzes izmantošanu, kuru jau ir ieguvušas daudzas valstis vai kas iegūta tādās jau izveidotās starptautiskās programmās kā Starptautiskās sadarbības programma par gaisa piesārņojuma ietekmes uz mežu novērtēšanu un monitoringu un attiecīgajās pārējās Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas programmas, kas pieņemtas saskaņā ar Konvenciju par tāldarbības pārrobežu gaisa piesārņojumu (Ženēva, 1979), *FAO/ANO* EEK 1990. gada meža resursu inventarizācijā, EEK rīcībā mežu aizsardzībai pret gaisa piesārņojumu un īpaši mežu bojājumu inventarizācijā, kā arī Ziemeļvalstu Ministru padomes kopīgajās izpētes programmās. Jāveicina un jāpastiprina informācijas apmaiņa un projektu koordinācija.

3. HAMBURGAS un PRĀGAS koordinācijas centriem, kas izveidoti saskaņā ar Konvenciju par tāldarbības pārrobežu gaisa piesārņojumu (Ženēva, 1979), jābūt atbildīgiem par to, lai vienkāršā sistēmā, kā arī intensīvā monitoringa tīklā tiktu savākts noteikts datu daudzums, un jāuzņemas vadība pār iegūto datu pārvaldību, izmantošanu, sintēzi un interpretāciju. Koordinācijas centriem jāpārraidāmo datu saraksts tiks norādīts projektos, ko izstrādā īpašās grupas, kas darbojas Starptautiskās sadarbības programmā par gaisa piesārņojuma ietekmes uz mežu novērtēšanu un monitoringu. Šo centru izmaksas sedz visas tīkla dalībvalstis.